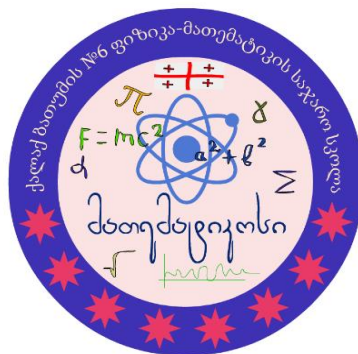

ქ. ბათუმის N 6 ფიზიკა-მათემატიკის საჯარო სკოლა

პედაგოგიური პრაქტიკის კვლევა

თემა: დაწვეტილებული გაკვეთილების მნიშვნელობა ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებისას ეროვნული სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევაში.

მასწავლებელი: მარინე ჭყონია

2018-2019 სასწავლო წელი

ბათუმი

სარჩევი

შესავალი.....	3
პრობლემა და საკვლევი საკითხი	4
ლიტერატურის მიმოხილვა.....	7
კვლევის მიზნები და ამოცანები.....	11
<i>ემპირიული კვლევა</i>	12
<i>თვისობრივი და რაოდენობრივი კვლევის დახასიათება</i>	12
<i>გამოყენებული კვლევის მეთოდები</i>	12
ინტერვენციები, მონაცემთა შეგროვება და ანალიზი	13
კვლევის მიგნებები და რეკომენდაციები	22
<i>მიგნებები</i>	22
<i>რეკომენდაციები</i>	22
დასკვნა.....	23
გამოყენებული ლიტერატურა.....	24
დანართები	25
რეფლექსია	37

შესავალი

კვლევა დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობაზე ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებისას ესგ განსაზღვრული მიზნების მიღწევაში განხორციელდა ქ. ბათუმის სსიპ N6 ფიზიკა- მათემატიკის საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის მარინე ჭყონიას მიერ, სკოლის დირექციის აქტიური თანადგომითა და ხელშეწყობით.

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა „სიღრმისეულ სწავლებას“ (მუხლი12). პირადი პედაგოგიური პრაქტიკიდან გამომდინარე, ხშირად მექმნებოდა დისკომფორტი ტექსტების დეტალებზე მუშაობისას დროის უკმარისობის გამო.

საგანმანათლებლო დაწესებულებების მოღვაწეობის ეფექტურობის ამაღლების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გზა თანამედროვე პირობებში ინოვაციური პროცესების განვითარებაა. სხვათა შორის, ეს პროცესები ეხება როგორც თვით საგანმანათლებლო სისტემის აგებულებას, ასევე პედაგოგიური მოღვაწეობის ფორმებს, მეთოდებსა და საშუალებებს.

როგორც პრაქტიკა გვიჩვენებს, ყოველივე ახალი პროგრესული არაა. პროგრესულია მხოლოდ ის, რაც ეფექტურია, ანუ რისი გამოყენებაც გვაძლევს საშუალებას ოპტიმალური გზით მივაღწიოთ გაცილებით მაღალ შედეგებს.

როგორ მივაღწიოთ გაკვეთილის მაქსიმალურ ეფექტიანობას? რა საშუალებებით გავუღვივოთ ბავშვებს ცოდნისადმი სულიერი მოთხოვნილება? დროა, რომ გადავუხვიოთ დამკვიდრებულ ნორმებს და ვეძებოთ საკუთარი მეთოდები და ხერხები.

პირადად ჩემთვის მოსწავლეთა შემეცნებითი აზროვნების აქტივიზაციის მნიშვნელოვან გზად ლიტერატურის გაკვეთილებზე თვით გაკვეთილების მრავალფეროვნება მესახება. როგორ უნდა მივუდგეთ ამ საკითხს, მიზანშეწონილია თუ არა ასეთი გაკვეთილების ჩატარება (გაკვეთილი -სასამართლო, გაკვეთილი- მოგონება, გაკვეთილი- კონფერენცია და ა.შ.) სწორედ ის საკითხებია, რომლებმაც კონკრეტულ

პრობლემამდე მიმიყვანეს. ასეთი ტიპის გაკვეთილები მოითხოვს განსაკუთრებულ მომზადებას როგორც მასწავლებლის, ასევე მოსწავლეების მხრივ და „ყველაზე მეტად, ასეთი გაკვეთილების ჩატარებისას ჩნდება დროის ნაკლებობის პრობლემა. სწორედ ამან განაპირობა, რომ კვლევის თემად დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობა ამელო, რადგან მოსწავლეების მხრიდან ხშირად გამოითქმებოდა საყვედური, რომ ერთი გაკვეთილი საკმარისი არ იყო მათი შესაძლებლობების გამოსავლენად. მოსწავლეზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი კი მათთვის კომფორტული გარემოს შექმნაა, რომელიც შეუწყობს ხელს მოსწავლეთა დაინტერესებას კონკრეტული სასწავლო დისციპლინით.

პრობლემა და საკვლევი საკითხი

ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების შესაბამისად „სკოლა ვალდებულია, უზრუნველყოს სიღრმისეული სწავლება“. სიღრმისეული სწავლება კი შეუძლებელია, თუ არ ხდება მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და კონკრეტული უნარ-ჩვევების გამომუშავება, თანაც ქართული საგანმანათლებლო სივრცის რეალობაში, სადაც თითოეულ კლასში, მინიმუმ, 30 მოსწავლეა. რა თქმა უნდა, ბევრი რამ მასწავლებლის ოსტატობაზეა დამოკიდებული, მაგრამ არის დროის ფაქტორი, რომელიც ზღუდავს სწორედ იმ სიღრმისეული ჩაძიებისა და შემოქმედებითობის უნარების განვითარების შესაძლებლობას 45 წუთის განმავლობაში.

ამ ფაქტიდან გამომდინარე, ყურადღებას გავამახვილებ ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების შესაბამისად „მაგალითად, მე-9 კლასში ქართულ ლიტერატურაში მოცულობით მოზრდილი ტექსტების განხილვისთვის აუცილებელ მოთხოვნათა მხოლოდ ერთ კრიტერიუმზე (ქართ. IX. 6.) :

„ქართ. IX. 6. მოსწავლეს შეუძლია პრობლემურ ან სადავო საკითხებზე სხვადასხვა თვალსაზრისის შემცველი მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების გააზრება-გაანალიზება და მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა. შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს სხვადასხვა სახის მხატვრულ და არამხატვრულ ტექსტებს, უკეთ გასააზრებლად ყურადღებას ამახვილებს არა მხოლოდ ზოგად შინაარსზე, არამედ დეტალებსა და მნიშვნელოვან ნიუანსებზეც;
- აანალიზებს ტექსტში მოცემულ ფაქტობრივ და კონცეპტუალურ ინფორმაციას და გამოაქვს შესაბამისი დასკვნები;
- ახდენს სხვადასხვა სახის ტექსტში წარმოდგენილი მოვლენების, ფაქტების, პერსონაჟთა თვისებების, ქცევის, თვალსაზრისების შედარება-შეპირისპირებას;
- კითხულობს სხვადასხვა მოცულობისა და სირთულის ტექსტებს, მსჯელობს თემებსა და საკამათო საკითხებზე და ხედავს პრობლემის გადაწყვეტის სხვადასხვა პერსპექტივას;
- გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას წაკითხულ ტექსტებში წარმოდგენილ განსხვავებულ თვალსაზრისებზე;
- აკვირდება, ამოიცნობს და შეაფასებს ავტორის ან პერსონაჟის/პერსონაჟების დამოკიდებულებას კონკრეტული გმირის, აღწერილი მოვლენების მიმართ;
- შეაფასებს მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოდგენილ კონფლიქტს/პრობლემას, ასევე ავტორის, მთხრობელის, პერსონაჟის ხედვას და პოზიციას ეპოქის ისტორიულ და კულტურულ კონტექსტში.
- კითხულობს პრესას, ელექტრონულ ტექსტებს, შეაფასებს წარმოდგენილ არგუმენტებსა და გამოთქმულ თვალსაზრისებს;
- შეაფასებს წაკითხულ ტექსტებში ასახულ თვალსაზრისებს განსხვავებული (თავისი, ოპონენტის, ნეიტრალური) პოზიციებიდან;
- უკავშირებს წაკითხულ ტექსტში გადმოცემულ ან ნაგულისხმევ თვალსაზრისებს ცხოვრებისეულ გამოცდილებასა და სხვა ლიტერატურულ ნაწარმოებებს, მხატვრულ და სამეცნიერო დოკუმენტურ ფილმებს, სპექტაკლებს და სხვ.“

ლოგიკურია, დავსვით კითხვა. საკმარისია კი 45 წუთიანი გაკვეთილი მრავალფეროვანი გაკვეთილებისა და ტექსტების სიღრმისეულად შესასწავლად თუნდაც ამ ერთი კრიტერიუმის შესაბამისად?

სწორედ საგაკვეთილო დროის სიმწირის პრობლემა გახდა ჩემი პედაგოგიური პრაქტიკის კვლევის ძირითადი საკითხი: **დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობა ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებისას ეროვნული სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევაში.**

კვლევის მთავარი კითხვები : უწყობს თუ არა ხელს დაწყვილებული გაკვეთილები ქართული ენისა და ლიტერატურის სიღრმისეულ სწავლებასა და მოსწავლეთა ინტერესის გაზრდას?

ეხმარება თუ არა დაწყვილებული გაკვეთილები მასწავლებლებს ეროვნული სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევაში?

ეროვნული სასწავლო გეგმისა და თანამედროვე მოთხოვნათა მიხედვით „ენობრივი განათლებისა და წიგნიერების დონის ასამაღლებლად აუცილებელია, რომ მოსწავლეთა ენობრივი უნარების გამომუშავებასა და განვითარებაში ყველა საგანმა შეიტანოს თავისი წვლილი. ამისთვის აუცილებელია განათლების ენათა ინტეგრირებული სწავლება, რაც გულისხმობს შემდეგს: ენა, როგორც შემეცნებისა და აზრის გამოხატვის ინსტრუმენტი, ყველა საგნის კონტექსტში უნდა იქცეს დაკვირვების ობიექტად, რათა მოსწავლემ მიზანმიმართულად და გაცნობიერებულად გამოიყენოს იგი; სასკოლო საგნებს შორის უნდა გაიდოს „ენობრივი ხიდები“, რათა მოსწავლემ შეძლოს სხვადასხვა საგნის კონტექსტში შეძენილი ენობრივი ცოდნისა და გამოცდილების ერთმანეთთან დაკავშირება. ეს გააფართოებს მოსწავლეთა ენობრივ ცნობიერებას და განავითარებს მათ შემეცნებით თუ ენობრივ უნარებს, რაც წარმატებული სწავლის საფუძველია.”

ვფიქრობ, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს მისცემს შესაძლებლობას დროში შეზღუდვის გარეშე აღიქვან სამყარო მთლიანობაში კრიტიკული აზროვნების განვითარებისა და სწორი პასუხების აღმოჩენის საფუძველზე მიაღწიონ საკუთარ შედეგს.

ლიტერატურის მიმოხილვა

საინტერესო იქნება თვალი გავადევნოთ უკანასკნელი ასწლეულის განმავლობაში იდეების ევოლუციას, პარადიგმებსა და განათლების პროდუქტებს. თითქმის XX საუკუნის დასაწყისამდე საგანმანათლებლო პოლიტიკის მთავარი მიზანი საყოველთაო განათლება იყო, რომელიც გულისხმობდა ადამიანებისათვის წერა-კითხვისა და მარტივი ანგარიშის სწავლებას. ინდუსტრიალიზაციის პერიოდმა წინა პლანზე წამოწია პოლიტექნიკური და ჰუმანიტარული განათლების მნიშვნელობა, სხვა საგნობრივ დისციპლინებს კი თითქოს მეორეხარისხოვანი მნიშვნელობა მიეცათ. 70-იან წლებში გათანაბრდა სხვადასხვა საგნობრივი სფეროებისადმი დამოკიდებულება და მიზნად იქცა პიროვნების ჰარმონიული აღზრდა. XX საუკუნის ბოლოდან კონსტრუქტივიზმისთვის წამყვანი ფუნქციის მინიჭებამ მიგვიყვანა განათლების კომპეტენტურობის იდეოლოგიამდე. ადამიანის ეფექტური გონებრივი საქმიანობის განხორციელების მიზნით მნიშვნელოვანი ადამიანის კოგნიტური უნარების განვითარება გახდა.

აშკარა აუცილებლობაა მოქმედი პედაგოგის ახალი პროფესიული კომპეტენციებით აღჭურვა, სასკოლო -საგაკვეთილო მოდელის შეცვლა ისეთით, რომელიც პასუხობს დროის მოთხოვნებს. განათლების ხარისხის პრობლემა-ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემაა პედაგოგიურ მეცნიერებასა და საგანმანათლებლო პრაქტიკაში.

პედაგოგის ინოვაციური გადამზადების მთავარი ამოცანა სწორედ პროფესიული აზროვნების ფორმირების იდეების რეალიზაციის , პროფესიულ საქმიანობაში გამოყენების და კვალიფიკაციის დამოუკიდებლად ამაღლების გზებია.

თანამედროვე სკოლებში ლიტერატურის სწავლებისას ნაკლები დრო ეთმობა ანალიტიკური მაღალი სააზროვნო უნარების გასააქტიურებელ სავარჯიშოებს, ინტერპრეტაციას, მსჯელობას საკვანძო საკითხებზე. არ ხერხდება ლიტერატურული ნაწარმოების ცხოვრებასთან დაკავშირება და თანამედროვე კონტექსტის თანახმად გააზრება. მიზეზი- დროის უკმარისობაა. დროის უკმარისობა ვლინდება არა მხოლოდ საათობრივი ბადით გამოყოფილი საგაკვეთილო საათებით, არამედ მოცულობით დიდი ტექსტების სტანდარტის შესაბამისად დასამუშავებლად 45 წუთის განმავლობაში. კიდევ

უფრო რთულდება ენისა და ლიტერატურის ინტეგრირებული სწავლება, რადგან სწორედ ენის პრაქტიკული გაკვეთილები არის გამართულად წერის, აზრის ნათლად ჩამოყალიბების საფუძველი. რა თქმა უნდა, 45 წუთი მიზერულ დროდ მეჩვენება ლიტერატურის საფუძვლიანი შესწავლის მნიშვნელობის გააზრებისას.

დავეთანხმებოდი პროფესორ ნათელა მაღლაკელიძის პოზიციას ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული ქართული ენის სწავლების მნიშვნელობასთან დაკავშირებით, რომ „ქართული ენა მხოლოდ ერთ-ერთი სასწავლო საგანი კი არ არის, არამედ, სხვა საგანთაგან განსხვავებით, სწავლების ენაა, ყველა დანარჩენი საგნის შესწავლის საშუალებაა“, მაგრამ არ შემიძლია, არ აღვნიშნო, რომ ქართული ენისა და ლიტერატურის შესწავლა დღესდღეობით უდიდესი პრობლემის წინაშე დგას. ამიტომაც მნიშვნელოვნად მიმაჩნია ამ პრობლემის ნაწილობრივ მოსაგვარებლად საჭირო გზების ძიება.

სრულყოფილი პროგრამებისა და სახელმძღვანელოების არსებობის შემთხვევაშიც კი მასწავლებელი ყოველთვის ვერ ახერხებს სრულყოფილად გამოიყენოს თავისი ცოდნა. იგი ხანდახან ცდილობს უბრალოდ გადასცეს ინფორმაცია და სწორედ აქ ვეჭახებით საკითხს გაკვეთილის ქრონომეტრაჟის შესახებ.

მნელა ვამტკიცოთ, რომ უფროსი თაობა, რომელიც 45 წუთიან გაკვეთილზე ღებულობდა ცოდნას, უფრო განათლებული იყო, ვიდრე თანამედროვე ბავშვები ან დიდი მოცულობის ინფორმაციის მიწოდება არის თუ არა სასწავლო მასალის უკეთ ათვისების გარანტი. გაკვეთილის ხანგრძლივობის განსაზღვრაში, ჩემი შეხედულებით, ძირითად როლს თამაშობს პედაგოგიური ოსტატობა. ალბათ თითოეულმა სკოლამ თავად უნდა გააკეთოს არჩევანი საკუთარი პედაგოგიური კადრებიდან გამომდინარე და, რა თქმა უნდა, არ უნდა გადატვირთონ მოსწავლეები. დაწყვილებული გაკვეთილები იმ სიტუაციიდან გამოსავალია, როცა აუცილებლად უნდა მიაწოდო ან დაამუშაო დიდი მოცულობის ინფორმაცია. პრაქტიკა დაწყვილებული გაკვეთილების ახალი არაა, მაგრამ ღირებული სიტყვა პედაგოგებმა უნდა თქვან. ვინ იცნობს საკუთარ მოსწავლეებს და მათ შესაძლებლობებს ყველაზე უკეთესად თუ არა მასწავლებელი?

ფსიქოლოგებმა დაადგინეს, რომ მოსწავლეები ინფორმაციის აღქმას ახერხებენ 7-დან მაქსიმუმ 17 წუთამდე. მაშინ რა უნდა ვქნათ გაკვეთილის დანარჩენ დროში? ყველა ნორმალურმა მასწავლებელმა იცის, რომ არ შეიძლება უსასრულოდ გამოწმით საშინაო დავალებები. სასწავლო ღონისძიებები ისე უნდა დაიგეგმოს, რომ მოსწავლეს საკმარისი დრო ჰქონდეს სამუშაოს შესასრულებლად, მნიშვნელოვანია გამოვიყენოთ სწავლებაში სხვადასხვა ტექნიკური საშუალებები, თუმცა ჯერჯერობით ყველა სკოლა არ არის ტექნიკურად სათანადოდ აღჭურვილი.

ვფიქრობ, რომ მაღალი კლასის მოსწავლეები საკმაოდ მზად არიან დატვირთვით სამუშაოდ.

მინდა გავიხსენო ერთი საინტერესო პიროვნება, გენიალური ფიზიკოსი, რომლის ნახევარგამტარებით აღჭურვილია თანამედროვე ტელეფონები, ხოლო კომპიუტერები და შტრიხკოდების სკანერები- მისი ლაზერებით. ეს გახლავთ ნობელის პრემიის ლაურეატი ჟორეს ალფეროვი, ფიზიკის ლეგენდა, რომლის აღმოჩენებმა უდავოდ დააჩქარა ტექნიკური პროგრესი. ჟორესის მისწრაფებას ტექნიკური საგნებისადმი, მისი მოგონებებიდან გამომდინარე, ხელი შეუწყო „შეუდარებელმა“ მასწავლებელმა იაკოვ მელცერზონმა. „იაკოვ ბორისის ძე- იხსენებს ჟორესი-ატარებდა დაწყვილებულ გაკვეთილებს, უფრო ზუსტად, რთულია მათ უწოდო გაკვეთილები: იგი კითხულობდა ნამდვილ ლექციებს, გვექცეოდა არა როგორც მოსწავლეებს, არამედ როგორც ზრდასრულ სტუდენტებს. მეათე კლასში იაკოვ ბორისის ძე გვიყვებოდა რადიოლოკაციის შესახებ, გვიხსნიდა კათოდური ოსცილოგრაფის მოწყობილობას და პირდაპირ განცვიფრებული ვიყავი ამ გონიერი მოწყობილობით. იმ დროიდან მოყოლებული ელექტრონიკა ჩემთვის ყველაზე საინტერესო საქმიანობა გახდა“. ჟორესის მაგალითი ნათელყოფს სიღრმისეული სწავლების მიზნით დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობას.

უამრავი თემაა ისტორიაში, ლიტერატურაში, ფიზიკასა და სხვა საგნებში, რომელთა დაყოფასაც სხვადასხვა სასწავლო დღეებზე აზრი არა აქვს. ხშირად არ ხერხდება ახსნილი მასალის განმტკიცება მოსწავლეების მიერ, საჭირო ხდება დაუბრუნდე განვლილ

საკითხებს, ხელახლა უნდა გაიხსენო პრობლემა, რომელსაც განიხილავდნენ. ასეთ შემთხვევებში დროის დანაკარგმა შეიძლება შეადგინოს 5-დან 15 წუთამდე და მეტიც.

თუმცა პრაქტიკაში შეიძლება მასწავლებელი მეორე უკიდურესობისაკენ გადაიხაროს და დაწყვილებული გაკვეთილები გამოიყენოს ინტენსიური ლექციის ჩასატარებლად, რომლის დროსაც ინფორმაცია ნიაღვარივით მიეწოდება მოსწავლეებს. რა თქმა უნდა, სასწავლო პროცესში ლექცია აუცილებელია, მაგრამ ზღვარი საჭიროა. კვლევები ამტკიცებს, რომ სალექციო მასალის ათვისება, როგორც წესი, ხდება მხოლოდ 10%-ით, ამიტომ ლექციის ჩატარებისას უნდა გვახსოვდეს: ლექცია უნდა აიგოს გეგმის მიხედვით, რომელიც წინდაწინ ეცოდინებათ მოსწავლეებს, განმუხტვის მიზნით, უნდა შეიცავდეს ე.წ. „მაცოცხლებელ“ ელემენტებს-ისტორიებს, ხუმრობებს, საინტერესო ფაქტებს. სასურველია, რომ შიგადაშიგ დაისვას სადისკუსიო კითხვები და მივცეთ მოსწავლეებს შესაძლებლობა ჩამოაყალიბონ საკუთარი მოსაზრებები.

თანამედროვე პედაგოგიკაში პოპულარულია ინტეგრირებული გაკვეთილები, რომელთა მსვლელობისას ერთ თემაში თავს იყრის საკითხები სხვადასხვა საგნობრივი სფეროებიდან. საიდუმლო არაა, რომ მიღებული ცოდნის დანაწევრება მწვავე პრობლემაა: ისტორიის გაკვეთილებზე მოსწავლეები ივიწყებენ გეოგრაფიის გაკვეთილზე შესწავლილს, ლიტერატურის გაკვეთილზე - ისტორიის გაკვეთილზე შესწავლილს და ა.შ.

რა თქმა უნდა, ერთ გაკვეთილზე რამდენიმე მასწავლებლის თავმოყრა ყოველთვის არაა შესაძლებელი და, პირველ რიგში, უნდა ვეცადოთ საგანთა შორის კავშირების დამყარებას. ამას კი 45 წუთის განმავლობაში ძნელად მოვახერხებთ.

გადავავლოთ თვალი მასწავლებლების ბლოგებსა და ვებ-გვერდებზე ატვირთულ საინტერესო გაკვეთილების გეგმებს. უმრავლესობა იყენებს ორ 45 წუთიან გაკვეთილს, რათა გავიდეს სასურველ შედეგზე, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობასა და დანერგვაზე ნაკლებად საუბრობენ. ინტერნეტ საიტებზე მასალების ძიებისას წავაწყდი შეკითხვას: აქვს თუ არა უფლება მათემატიკის მასწავლებელს, მე-10 - მე-11 კლასში, კვირის რომელიმე დღეს, დაწყვილებული გაკვეთილი ჩაატაროს?

პასუხი კი ასეთია: "მათემატიკის გაკვეთილი მე-10 და მე-11 კლასში მოსწავლეებს კვირაში 5 საათი უტარდებათ. მასწავლებელს სრული უფლება აქვს, კვირის რომელიმე დღეს დაწყვილებული გაკვეთილი ჩაატაროს."

საინტერესოა, რამდენად მოსახერხებელია საგაკვეთილო ცხრილის შეცვლა რომელიმე გაკვეთილისთვის? იქნებ ჯობს, რომ სასწავლო წლის დასაწყისშივე დავაწყვილოთ გაკვეთილები? ეს ხომ მოგვცემს შესაძლებლობას გავითვალისწინოთ სასწავლო პროგრამის განაწილებისას საკითხების სირთულე?

აღნიშნული საკითხის ირგვლივ მასალების ძიებისას წავაწყდი ლატვიის რაინისის სახელობის N6 სკოლის დირექტორის კარლის სტრაუტინიშის ინტერვიუს. იგი აღფრთოვანებით საუბრობდა სკოლაში დანერგილ სიახლეზე, დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობაზე, როგორც ცოდნის ამაღლების ერთ-ერთ საინტერესო გზაზე და საგნობრივი დატვირთვისა და ჯანმრთელობისთვის სასარგებლო ჩანთების სიმძიმის შემცირების თაობაზე.

კვლევის მიზნები და ამოცანები

ლიტერატურის სიღრმისეული სწავლება მოითხოვს კონკრეტული უნარ-ჩვევების გამომუშავებას, რაც ლიტერატურის გაკვეთილებზე ხშირად დროის ნაკლებობით ვლინდება. აღნიშნული კვლევის მიზანია დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობის დადგენა ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებისას ესგ დასახული მიზნების მიღწევაში.

თავისთავად წამოიჭრა კონკრეტული ამოცანების განხორციელების საჭიროება. მაგალითად დამედგინა დამდღელია თუ არა მოსწავლეთათვის დაწყვილებული გაკვეთილები, როგორ შევექმნათ კომფორტული და საინტერესო გარემო მოსწავლეთათვის ასეთი ტიპის გაკვეთილებზე, დაეხმარება თუ არა სხვა საგნების მასწავლებლებს აღნიშნული კვლევა.

ემპირიული კვლევა

მოცემული თავში განხილულია ნაშრომის ემპირიული ნაწილი. კერძოდ, წარმოდგენილია კვლევის მეთოდები და კონკრეტული შედეგები. ამავდროულად უნდა აღინიშნოს, რომ ეს მხოლოდ პილოტური კვლევაა და მიღებული შედეგები არ წარმოადგენს რეპრეზენტატულ შედეგს.

თვისობრივი და რაოდენობრივი კვლევის დახასიათება

სოციალურ მეცნიერებაში განასხვავებენ რაოდენობრივ და თვისობრივი კვლევის მეთოდებს.

რაოდენობრივი კვლევის მეთოდი გვაძლევს შესაძლებლობას გადავამოწმოთ წამოყენებული ჰიპოთეზა და მიღებული შედეგები, სწორად განხორციელებული შერჩევის შემთხვევაში, განვაზოგადოთ ფართო ჯგუფზე. არსებობს განსხვავებული ფორმები რაოდენობრივი კვლევის: დაკვირვება, ექსპერიმენტი და გამოკითხვა. უკანასკნელი ფორმა (გამოკითხვა) გვაძლევს საშუალებას მოვიძიოთ ინფორმაცია რესპოდენტების ქცევის, დამოკიდებულებისა და მოტივების შესახებ. გამოკითხვა შესაძლებელია როგორც ინტერვიუს სახით ზეპირი დაკითხვა (თვისობრივი კვლევა) ასევე წერილობითი სახით, კითხვარის ფორმით (რაოდენობრივი კვლევა).

რაოდენობრივი კვლევისგან განსხვავებით თვისობრივი მეთოდებით კვლევა გვაძლევს საშუალებას, დავინახოთ და აღვწეროთ სამყარო კვლევის ობიექტების თვალთ. ვინაიდან თვისობრივი მეთოდებით მუშაობისას მკვლევრის მიზანია ინდივიდუალური საქციელის გაგება, ეს მეთოდები ხშირად „ინტერპრეტაციული სოციოლოგიის“ ფარგლებში განიხილება.

გამოყენებული კვლევის მეთოდები

აღნიშნული საკითხის კვლევის ფარგლებში გამოვიყენე როგორც რაოდენობრივი, ასე თვისობრივი კვლევის მეთოდები. მშობლებისთვის და მოსწავლეებისთვის შევადგინე სტანდარტიზირებული კითხვარი, რომელიც შედგებოდა დახურული და ღია კითხვებისგან. ხოლო ინტერვიუს ფორმატში გამოვკითხე მასწავლებლები, როგორც ექსპერტები (დანართი N4)

ინტერვენციები, მონაცემთა შეგროვება და ანალიზი

კვლევა დაწყებული გაკვეთილების მნიშვნელობაზე ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებისას ესგ განსაზღვრული მიზნების მიღწევაში განხორციელდა N6 ფიზიკა- მათემატიკის საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის მ.ჭყონიას მიერ, სკოლის დირექციის აქტიური თანადგომითა და ხელშეწყობით.

პირადი პედაგოგიური პრაქტიკიდან და სადამრიგებლო კლასის ინტერესებიდან გამომდინარე, მხოლოდ საკუთარი შესაძლებლობით კვლევის განხორციელება რთული იყო და დახმარებისთვის მივმართე სკოლის დირექტორს და სასწავლო ნაწილის გამგეს, რომლებმაც დახმარება გამიწიეს საგაკვეთილო ცხრილის შესაბამისად ორგანიზებით. კვლევაში მონაწილეობის მიღებას ხალისით დათანხმდნენ სხვა საგნის სპეციალისტებიც, რადგანაც აღნიშნული კვლევის შედეგი, შესაძლოა, მნიშვნელოვანი აღმოჩენილიყო მათ პედაგოგიურ საქმიანობაშიც.

მნიშვნელოვანი იყო, რომ სკოლის დირექტორმა შემოგვთავაზა საგნობრივ სწავლებაზე ორიენტირებული კლუბის ორგანიზება, რომლის შემადგენლობაში შედიოდნენ: მე-8 კლასის მოსწავლეთა აქტივი, დირექცია და საგნის მასწავლებლები. პირველი შეხვედრა შედგა 2017 წლის 7 თებერვალს. კლუბის წევრები ხუთშაბათობით იკრიბებოდნენ და განიხილავდნენ საგნის სწავლების მხრივ არსებულ სირთულეებს.

საკმაოდ რთულად მეჩვენებოდა აღნიშნულ კვლევაზე მუშაობა, თუმცა ცნობისმოყვარეობამ, მოსწავლეთა ინტერესების თანხვედრამ და დირექციის ხელშეწყობამ მოგვცა საშუალება გვემუშავა საინტერესო საკითხზე.

კვლევის დაწყება ჯერ კიდევ 2016-2017 სასწავლო წელს გადავწყვიტე და დირექციის ხელშეწყობით შედგა ორკვირიანი დაწყებული გაკვეთილების ცხრილი მე-8 კლასის მოსწავლეებისთვის. ცხრილის მიხედვით ორშაბათს მიწევდა სამი გაკვეთილის ჩატარება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, ხოლო ხუთშაბათს -ორი გაკვეთილის ჩატარება. აქცენტი გადავიტანე ტექსტების დეტალურ კვლევაზე, ჯგუფურ სამუშაოებზე,

ტექნოლოგიების გამოყენებაზე. მოსწავლეები უზიარებდნენ ერთმანეთს საკუთარ მოსაზრებებს, აჯერებდნენ პასუხებს და აკეთებდნენ დასკვნებს. გთავაზობთ ერთ-ერთი გაკვეთილის მონახაზს. (დანართი N1)

თემა საკმაოდ საინტერესო იყო: საუბარი სამეცნიერო- პოპულარული ტექსტების თავისებურებებსა და შატბერდული ხელნაწერების შესახებ. ასევე უნდა გვესაუბრა ჩართულის როლზე სამეცნიერო ხასიათის ტექსტებში. განვსაზღვრე ამოცანები, მოსალოდნელი შედეგები და აქტივობები გადავანაწილე მოსწავლეებისა და მასწავლებლისთვის ცალ-ცალკე. პირველ აქტივობას, სამეცნიერო ტექსტის ინფორმაციის ცოდნის შემოწმებას 25 წუთი დავუთმე, ახალი მასალის ახსნას აქტიური კითხვის მეთოდით- 35წუთი, შემდეგი ეტაპი გრამატიკული მასალის დამუშავება იყო, რომელსაც 20 წუთი დაეთმო. ახალი მასალა აიხსნა სამეცნიერო ტექსტიდან ამოწერილი მაგალითებისა და თვით მოსწავლეების აქტიური დახმარებით. განმტკიცებითი სავარჯიშოც შესასწავლი ტექსტის მაგალითებით იყო შედგენილი. გაკვეთილის დასასრულს მოსწავლეებს ჰქონდათ საშუალება წინადადებაში ჩართული სიტყვებისა და გამოთქმების გამოყენებით შეეფასებინათ გაკვეთილი (ჩაამატე ჩართული სიტყვა ან გამოთქმა (რა თქმა უნდა, ჩემი აზრით, ვფიქრობ) და გამოხატე შენი დამოკიდებულება გაკვეთილისადმი.

დღევანდელი სამსაათიანი მეცადინეობა საკმაოდ დამქანცველი იყო, თუმცა საკმაოდ საინტერესოც.

თითოეულ მოსწავლეს ჰქონდა შესაძლებლობა ემუშავა დამოუკიდებლად.)

და სიტყვიერად გამოეხატა დამოკიდებულება მოსწავლის მიერ შესრულებული ხელნაწერის შესახებ.

გაერთიანებულმა გაკვეთილებმა მოგვცა საშუალება გვენახა საპატრიარქოს მიერ მომზადებული ვიდეორგოლი : „ერთი ექსპონატი, ერთი ისტორია“, რომელიც ჯრუჭის ოთხთავს შეეხებოდა, რამაც უფრო შთამბეჭდავი გახდა ხელნაწერების გაცნობა.

ასევე საინტერესო იყო შემოქმედებითი გაკვეთილი „შექმნათ ნოველა“. ვინაიდან არ გვქონდა პრობლემა დროის თვალსაზრისით, მოგვეცა შესაძლებლობა გვესაუბრა

ნოველის თავისებურებებზე, გაგვეხსენებინა შესწავლილი ნოველები, პარალელი გაგვევლო მუსიკასთან (კერძოდ, სონატებთან- skarlaticobdar sonata K,159 C major) და გაგვეხორციელებინა პრაქტიკული სამუშაო- ჯგუფებში მუშაობით შეექმნათ და წარმოედგინათ საკუთარი ნოველები.

დაწყვილებული გაკვეთილების შედეგის გარკვევის მიზნით ჩავატარე მინი გამოკითხვა:

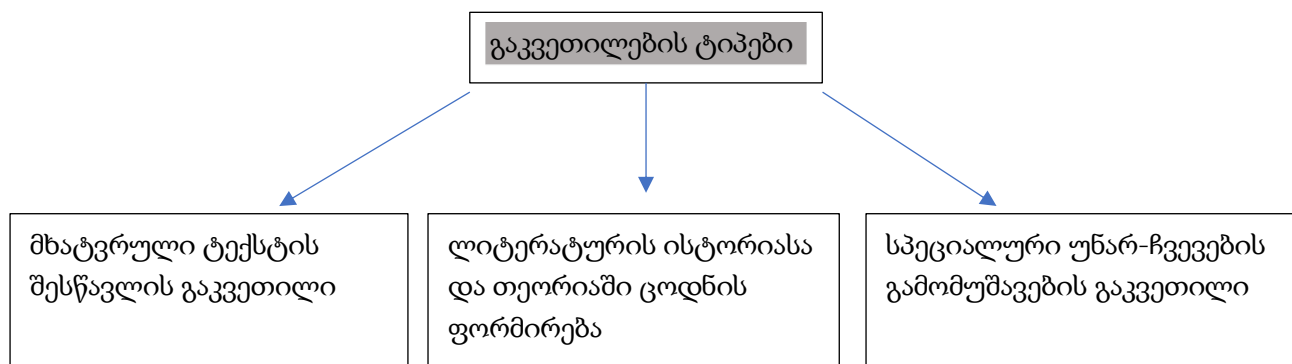
1.დაეხმარა თუ არა მოსწავლეებს დაწყვილებული გაკვეთილი ტექსტის შინაარსის გაგება-გააზრებაში?

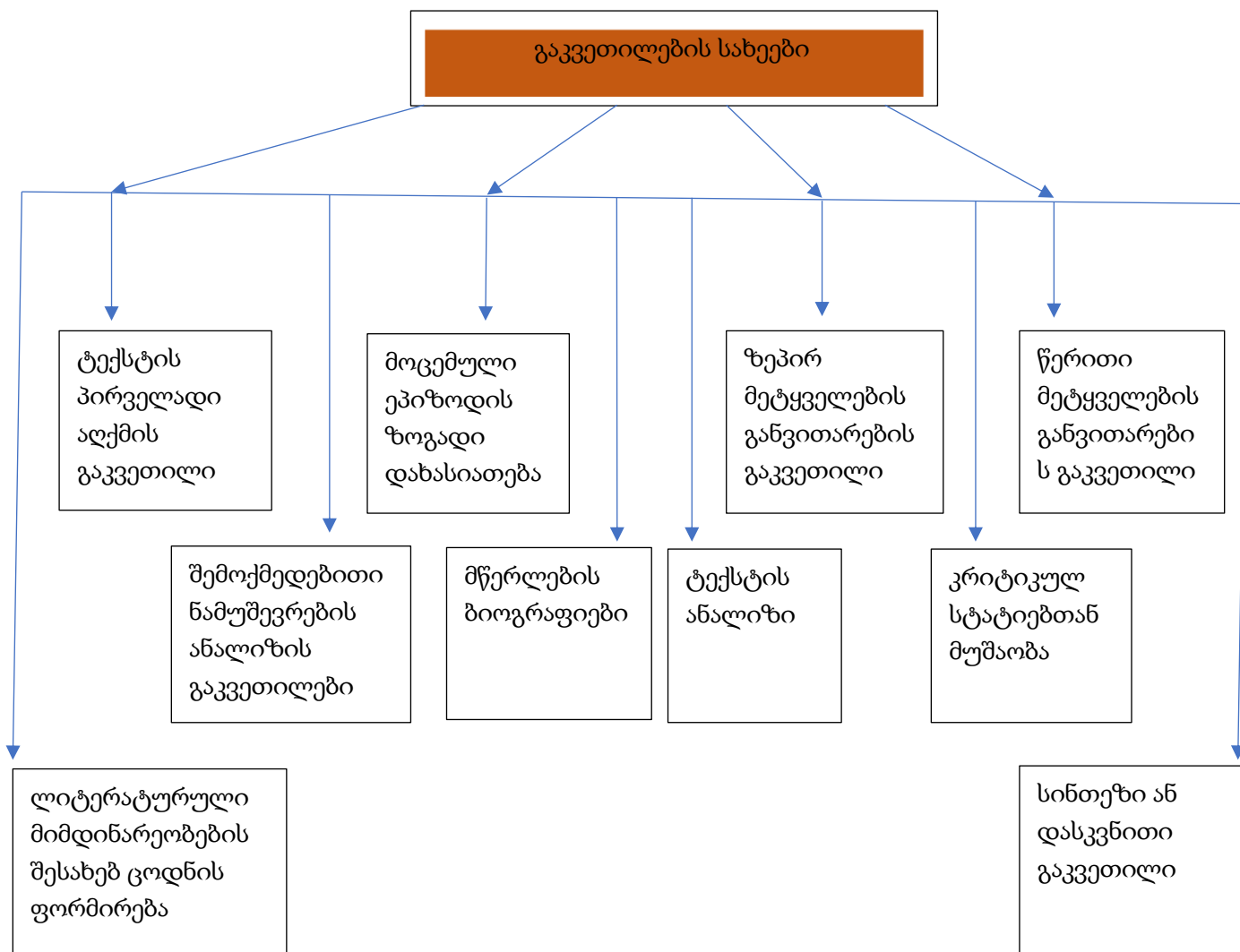
2. ისურვებდნენ თუ არა სწავლების გაგრძელებას დაწყვილებული გაკვეთილების პრინციპით?

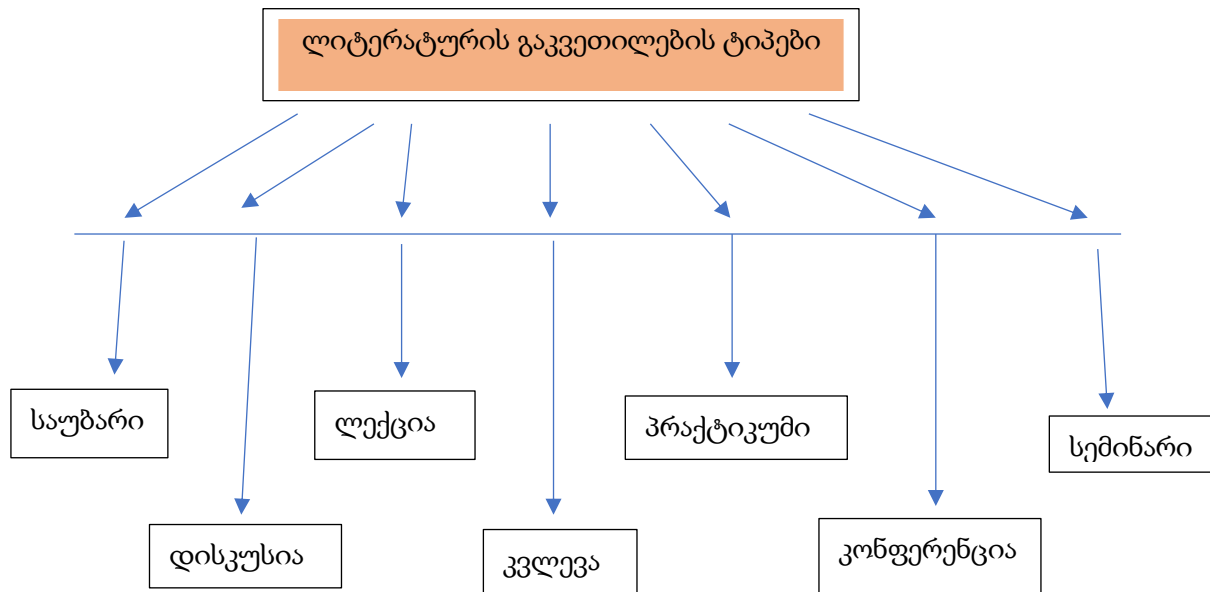
შედეგი მართლაც შთამბეჭდავი იყო. მოსწავლეებმა არა მხოლოდ კარგად გაიგეს და დაიმახსოვრეს ტექსტის შინაარსი, არამედ გაიაზრეს ჩართულის მნიშვნელობა მეცნიერის შეხედულებებისა და პოზიციების დაფიქსირებისას.

გამოკითხული 26 მოსწავლიდან 24-მა აღნიშნა, რომ ტექსტი კარგად გაიგეს, ხოლო 26-მა მოსწავლემ გამოთქვა სურვილი გაეგრძელებინათ სწავლა დაწყვილებული გაკვეთილების ფორმატში.

იმის დასადასტურებლად, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია შეუზღუდავი დრო ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე, გადავავლოთ თვალი გაკვეთილების ტიპებსა და სახეებს.

განვიხილოთ ლექციის ტიპის გაკვეთილები, რომელიც მეტად მნიშვნელოვანია საშუალო საფეხურის მოსწავლეებისათვის :პრობლემებზე აგებული ლექცია, რომელზეც მოსწავლეები თავად მიდიან დასკვნამდე, სქემებითა და დიაგრამებით აგებული ლექცია, მოსწავლისა და მასწავლებლის მიერ ერთი და იმავე თემაზე აგებული ლექცია, პრესკონფერენცია, კონსულტაცია, პროვოკაცია(ლექცია წინასწარ დაშვებული შეცდომებით), ლექცია დიალოგი და ლექცია თამაშის ელემენტებით(მოსწავლეები თავად აყალიბებენ პრობლემებს და თვითონვე ცდილობენ მათ გადაწყვეტას.

თუ გავითვალისწინებთ ლიტერატურის გაკვეთილების ფორმატებს, ვფიქრობ, აუცილებლად გაჩნდება აზრი, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები საუკეთესო არჩევანია მოსწავლეებისთვის, განსაკუთრებით კი საშუალო საფეხურზე.

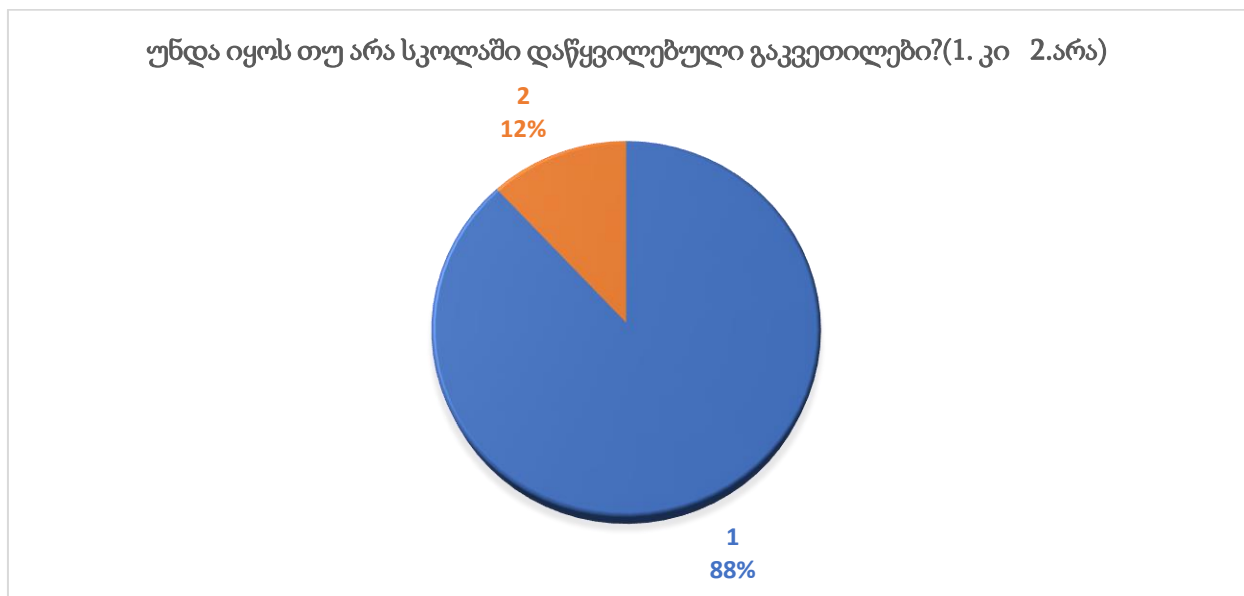
2017-2018 სასწავლო წელს მოსწავლეთა ინტერესების გათვალისწინებით გაგრძელდა დაწყვილებული გაკვეთილების პრინციპით მუშაობა.

სასწავლო წლის ბოლოს გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ სკოლების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში ჩატარებულმა გამოცდების შედეგების შედარებამ პარალელური კლასის შედეგებთან აჩვენა, რომ თუ მე-9 კლასის შედეგები ფიზიკაში 2,1%-ით გაიზარდა წინა წლის შედეგებთან შეფარდებით, მაშინ, როდესაც მე-9 კლასის

შედეგები წინა წლის შედეგებთან შეფარდებით გაიზარდა მხოლოდ 0,8%-ით, ქართულსა და სხვა საგნებში შედეგების თანაფარდობა მე-9 კლასის უკეთეს მონაცემებზე მიუთითებდა.

ჩემთვის მნიშვნელოვანი იყო თავად მოსწავლეების აზრი დაწყვილებული გაკვეთილების შესახებ, რადგან მოსწავლეთა მოტივაცია, ინტერესი განმსაზღვრელი ფაქტორებია გაკვეთილზე. წინასწარ შედგენილმა კითხვარმა მომცა საშუალება გამეგო მათი მოსაზრებები არა მარტო ქართული ენისა და ლიტერატურის დაწყვილებული გაკვეთილების შესახებ, არამედ ზოგადად დაწყვილებული გაკვეთილების სკოლაში დანერგვის მნიშვნელობაზე. კითხვარი შედგებოდა, როგორც დახურული, ასევე ღია კითხვებისაგან.(დანართიN2)

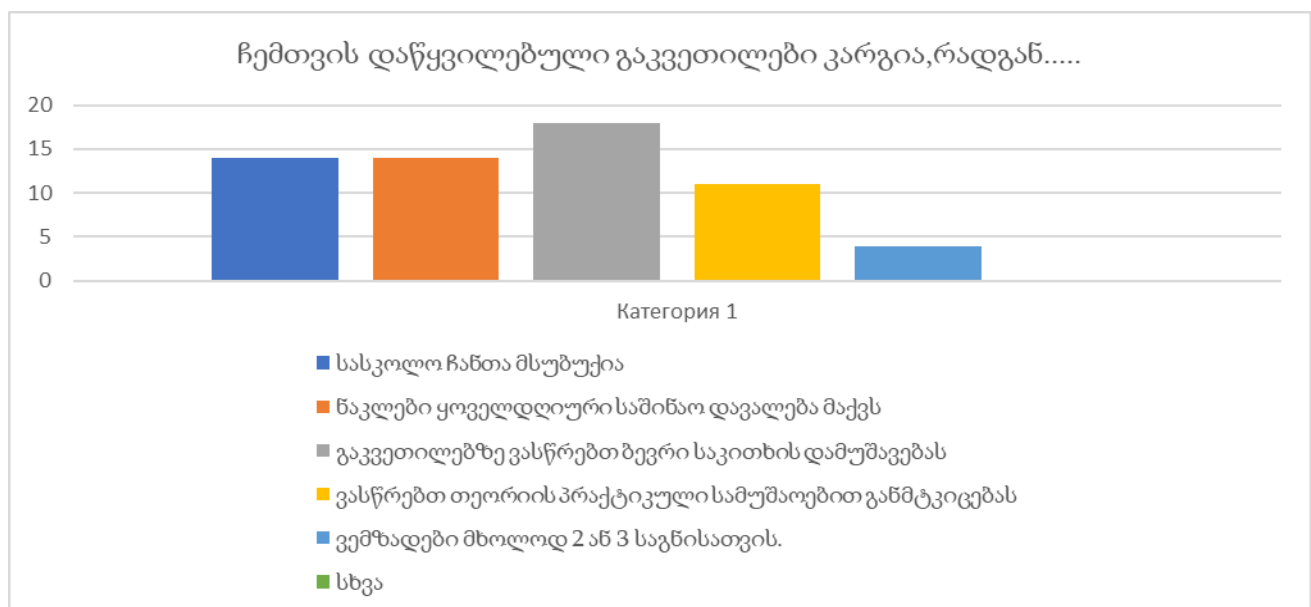
გამოკითხულ მოსწავლეთა (25მოსწავლე) 88% თვლის, რომ სკოლაში აუცილებლად უნდა ტარდებოდეს დაწყვილებული გაკვეთილები.

60% 5 ქულიან შკალაზე 4 ქულით აფასებს საკუთარ ჩართულობას დაწყვილებულ გაკვეთილებზე, 16%-5 ქულით, ხოლო 20% -3 ქულით. მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეთა 92%-ისთვის დაწყვილებული გაკვეთილები საკმაოდ საინტერესო იყო (4-5 ქულა), ასევე 88% თვლის, რომ გაკვეთილები კარგად იყო ორგანიზებული, ხოლო 82%-ისთვის გაკვეთილები საგანმანათლებლო კუთხითაც საკმაოდ მდიდარი იყო(4-5 ქულა).

ვინაიდან მოსწავლეთათვის განწყობის შექმნას დიდი ყურადღება ექცევა, მნიშვნელოვანი იყო გამერკვია, რატომ თვლიდნენ, რომ მათთვის დაწყვილებული გაკვეთილები კარგი იყო და რა იყო, მათი აზრით, ასეთი გაკვეთილების უარყოფითი მხარე.

მოსწავლეებისთვის მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომ გაკვეთილებზევე ასწრებდნენ ბევრი საკითხის დამუშავებას (18 მოსწავლე).თითქმის თანაბრად გადანაწილდა შეხედულებები საკითხებზე, რომ ჰქონდათ ნაკლები საშინაო დავალება და გაკვეთილებზევე ასწრებდნენ თეორიის პრაქტიკული სავარჯიშოებით განმტკიცებას. მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა ისიც, რომ სასკოლო ჩანთა საგრძნობლად შეუმსუბუქდათ. რაც შეეხება დაწყვილებული გაკვეთილების უარყოფით მხარეს, აქაც საგულისხმო იყო მოსწავლეთა შეხედულება, რომ მხოლოდ ზოგიერთ საგნებში თვლიან უმჯობესად გაკვეთილების დაწყვილებას.

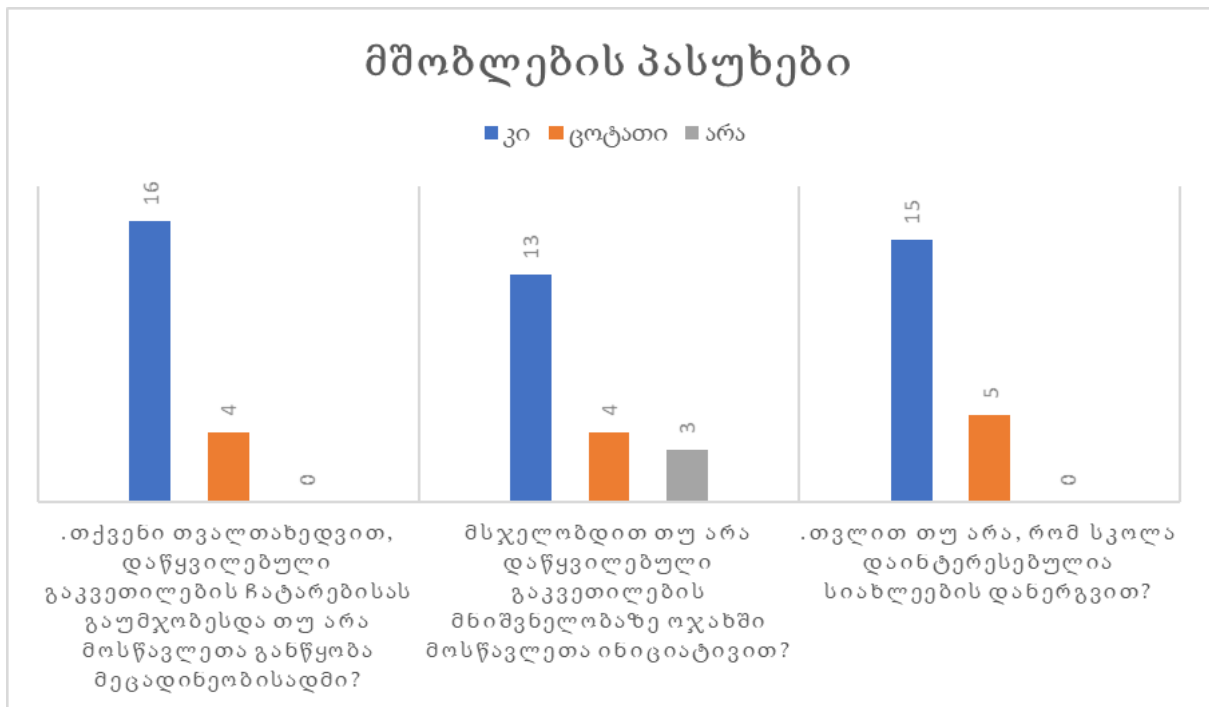
გამოიკვეთა ფაქტიც, რომ დაწყვილებული გაკვეთილების ჩატარებისას უფრო ხშირად ტარდებოდა ჯგუფური სამუშაოები, გამოიყენებოდა ტექნიკა, სხვადასხვა აქტივობები და მოსწავლეები იყვნენ უფრო აქტიურები.

ღია კითხვაზე გაცემული პასუხებიდან ჩანს, რომ მოსწავლეებს აუცილებლად მიაჩნიათ დაწყვილებულ გაკვეთილებზე მასწავლებელთა ურთიერთდასწრება, თვლიან,

რომ ეს გაზრდის მოსწავლეების მოტივაციას, აღნიშნავენ, რომ უნდა დაიხვეწოს საგაკვეთილო მენეჯმენტი, თანაბრად უნდა გადანაწილდეს ტექნიკური და ჰუმანიტარული საგნები(მაგ. მათემატიკა- ქართული, ფიზიკა- ისტორია და ა.შ.)

ჩემთვის ყველაზე სასიამოვნო აღმოჩნდა ერთ-ერთი მოსწავლის ჩანაწერი: „დაწყვილებული გაკვეთილების პრინციპმა ყველაზე მეტად გაამართლა ქართული ენის გაკვეთილებზე, რადგან მეტი დრო გვექონდა საკითხის განხილვისა და პრაქტიკული სამუშაოების შესასრულებლად“. ეს ჩანაწერი კიდევ უფრო მიმტკიცებს მოსაზრებას, რომ ქართული ენისა და ლიტერატურის სრულყოფილი შესწავლისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს დაწყვილებულ გაკვეთილებს.

სასკოლო ცხოვრებაში მშობელთა ჩართვას დიდი მნიშვნელობა აქვს. საინტერესო იყო მშობლები რამდენად ინტერესდებოდნენ სიახლეებით, ამჩნევდნენ თუ არა შვილებს განწყობის შეცვლას და ზოგადად , რას ფიქრობდნენ დაწყვილებული გაკვეთილების შესახებ. როგორც გამოკითხვის შედეგად აღმოჩნდა, მშობელთა უმრავლესობა აღნიშნავდა მოსწავლეთა განწყობის გაუმჯობესებას, ოჯახში მსჯელობდნენ აღნიშნულ საკითხზე და თვლიდნენ, რომ დაწყვილებული გაკვეთილების დანერგვა მნიშვნელოვანი სიახლე იყო სასკოლო ცხოვრებაში, რადგან ამცირებდა მოსწავლეთა ყოველდღიურ დატვირთვას და მოსწავლე უფრო მობილიზებული იყო კონკრეტული საგნების მიმართ.(დანართი N3)

მასწავლებელთა შორის აზრთა ურთიერთგაცვლის საფუძველზე ყალიბდება შეხედულებათა და მოსაზრებათა სისტემა, რომელსაც შეუძლია საკმაოდ გავლენა მოახდინოს როგორც მოსწავლეთა კონკრეტულ ჯგუფზე, ასევე სასკოლო კულტურაზეც, რომელიც, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს სწავლებასა და სწავლაზე. ამიტომაც განსაკუთრებულად ღირებული აღმოჩნდა ინტერვიუ პედაგოგებთან, რომლებიც ასევე ატარებდნენ დაწყვილებულ გაკვეთილებს მე-9 კლასში.

თითოეული პედაგოგი საუბრობდა დაწყვილებული გაკვეთილების დადებით ეფექტზე, რომ ახერხებდნენ ახალი მასალის გაკვეთილზე განმტკიცებასა და მეტი სავარჯიშოების შესრულებას, რაც იძლეოდა ძალიან ნაყოფიერ შედეგს. უნდა აღინიშნოს, რომ მასწავლებლები განსაკუთრებულად დადებით შედეგს აღნიშნავდნენ მრავალრიცხოვან კლასში დაგეგმილი აქტივობების სრულყოფილად განხორციელების შესაძლებლობის გამო.

„ჩემთვის ღირებული იყო დაწყვილებული გაკვეთილები იმ თვალსაზრისით, რომ ხშირად მეძლეოდა პროექტებისა თუ პოსტერების გაკვეთილზე დამუშავების საშუალება, რაც თეორიულად ნასწავლი მასალის პრაქტიკულად განმტკიცების საუკეთესო გზაა“-აღნიშნა უცხო ენის მასწავლებელმა.

ისტორიის მასწავლებლის თვალსაზრისით, დაწყვილებული გაკვეთილი მოსწავლეს ეხმარება ახალი მასალის გააზრებაში, ხოლო მასწავლებელს აძლევს საშუალებას სრულყოფილად მიაწოდოს მოსწავლეს მასალა(თუმცა საკმაოდ შრომატევადია გაკვეთილების მომზადების პროცესი) და გაზარდოს გაკვეთილზე მოსწავლეთა ჩართულობის ხარისხი.

პედაგოგები არ გამორიცხავენ, რომ ნაკლებად დაინტერესებული მოსწავლეებისთვის დაწყვილებული გაკვეთილები შეიძლება მოსაწყენიც აღმოჩნდეს.

მოსწავლეთა და მასწავლებლების შეხედულებები დაემთხვა ერთმანეთს იმ საკითხთან დაკავშირებით, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები უნდა ჩატარდეს არა ყველა, არამედ ზოგიერთ საგნებში, კერძოდ იმ საგნებში , რომლებშიც სასწავლო გეგმის მიხედვით გათვალისწინებულია 4 ან მეტი გაკვეთილი, იშვიათად კი 3.

პედაგოგები აღნიშნავენ, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები ხელს უწყობს მათ ეროვნული სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევაში.

კვლევის მიგნებები და რეკომენდაციები

მიგნებები

- ჩატარებული კვლევის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს ესგ დასახული მიზნების მიღწევის შესაძლებლობას.
- დაწყვილებული გაკვეთილები ხელს უწყობს მოსწავლეებისა და მასწავლებლებისთვის კომფორტული სასკოლო გარემოს შექმნას დროის მენეჯმენტის თვალსაზრისით, ამაღლებს მოსწავლეთა განწყობას , ეხმარება მათ შემოქმედებითი უნარ-ჩვევების გამომუშავებაში.

რეკომენდაციები

ჩატარებული კვლევის შედეგების ანალიზზე დაყრდნობით შემუშავდა რამდენიმე რეკომენდაცია:

- სკოლის დირექციამ ხელი შეუწყო გაკვეთილების დაწყვილებას საშუალო საფეხურზე, განსაკუთრებით ქართული ენისა და ლიტერატურის შესწავლისას.
- ქართული ენისა და ლიტერატურის კათედრამ უზრუნველყოს პედაგოგთა ურთიერთდასწრება დაწყვილებულ გაკვეთილებზე პროფესიული გამოცდილების გაზიარების მიზნით.

დასკვნა

ჩატარებული კვლევის საფუძველზე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები ნამდვილად უწყობს ხელს ქართული ენისა და ლიტერატურის სიღრმისეულ სწავლებას და პრაქტიკულად შედეგის მომცემია ყველა იმ საგნის მასწავლებლებისთვის, რომლებშიც სასწავლო გეგმის მიხედვით გათვალისწინებულია 4 ან მეტი გაკვეთილი, იშვიათად კი-3. ამავე დროს გამართლებულია მოსწავლეთა დატვირთვის ოპტიმიზაციის მიზნით, მე-11-12 კლასებში ლექციურ-სემინარულ სისტემაზე გადასვლისას, თეორიული და პრაქტიკული მეცადინეობის ერთდროულად ჩატარებისას. ამავე დროს აუცილებელია ტექნიკური და ჰუმანიტარული საგნების მონაცვლეობა.

დაწყვილებული გაკვეთილების ჩატარებისას მოსწავლეები მეტად ურთიერთობენ პედაგოგთან, რომელიც მეტ დროს ატარებს მათთან დღის განმავლობაში, ნაკლები დრო იხარჯება საშინაო დავალებების შესრულებაზე, ნაკლებ სახელმძღვანელოს ატარებენ სკოლაში, ეძლევათ შესასწავლი მასალის სიღრმისეული კვლევის შესაძლებლობა.

გამოყენებული ლიტერატურა

- 1.ეროვნული სასწავლო გეგმა (2011-2016წ)
- 2.ეროვნული სასწავლო გეგმა 2018-2024წ.თავიII მუხლი 8. განათლების ენები და ენობრივი განათლება
3. ნათელა მაღლაკელიძე.ქართული ენის სწავლების მეთოდიკა/დიდაქტიკა
I-VIკლასები.გამომცემლობა „მერიდიანი“,თბილისი 2013წ
4. http://rntbcat.org.by/belnames/F_HTM/Alferov.HTML Алферов Жорес Иванович
5. ლუის კოჰენი,ლოურენს მანიონი,ქეით მორისონი -კვლევის მეთოდები განათლებაში(<http://medialiteracy.ge/uploads/library/kvlevis-metodebi-ganatilebashi-luis-koheni-53.pdf?fbclid=IwAR3CPMf3i7Df3P0Nza91VDr6bvQtt0PrVB9ADHZ4AhK>)

დანართები

დაწვეილებული გაკვეთილის გეგმის ნიმუში, სქემები და დიაგრამები, კითხვარების ნიმუშები

დანართი N1

ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილი(მე-8 კლასი)

გაკვეთილის მიზანი

სამეცნიერო- პოპულარული ტექსტების თავისებურებებსა და მატერიალური ხელნაწერების შესახებ საუბარი. ჩართულობის როლი სამეცნიერო ხასიათის ტექსტებში.

ამოცანები

1.შემეცნებითი:

- მკითხველის სამეცნიერო ტექსტთან მუშაობის შესახებ.
- შევძლოთ ინფორმაციის სახეების გარჩევა და მხატვრულ ტექსტში მათი აღმოჩენა.
- განვავითაროთ ტექსტის ანალიზის უნარები

2. განმავითარებელი:

- ლექსიკური მარაგის გამდიდრება და გართულება, მეტყველების აზრობრივი ფუნქციის გართულება;
- სააზროვნო უნარების განვითარება(ანალიზი, მთავარის გამოყოფა, დამტკიცება, ცნებების ახსნა, სინთეზირება)

3. აღმზრდელობითი:

- ინდივიდუალური და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბება.

მოსალოდნელი შედეგები:

ქართ. VII. 7. მოსწავლეს შეუძლია სხვადასხვა სახის მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების გააზრება-გაანალიზება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა.

ქართ. VII. 10. მოსწავლეს შეუძლია კითხვის მიზნის შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.

ქართ. VII. 2. მოსწავლეს შეუძლია სხვათა მეტყველების მოსმენა და შეფასება საკომუნიკაციო ამოცანის გათვალისწინებით.

ქართ. VII. 5. მოსწავლეს შეუძლია ზეპირმეტყველების ძირითადი ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა და გამოყენება.

წინარე ცოდნა:ქართული ხელნაწერების კვალდაკვალ(ზურაბ ჭუმბურიძე), სამი
შატბერდული ხელნაწერის თავგადასავალი(ადიშის ოთხთავი)

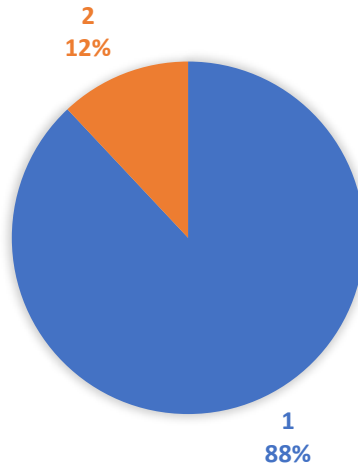
საკლასო მენეჯენტი-დაფა, ცარცი, კომპიუტერი, პროექტორი.

<i>A ფაზა -გამოწვევა</i>	მასწავლებლის აქტივობა	მოსწავლის აქტივობა	მოსალოდნელი შედეგი
აქტივობა N1-კლასის ორგანიზება საგაკვეთილო პროცესისათვის. 5წთ.			
მიზანი: სასწავლო პროცესი-სადმი მოსწავლეთა შინაგანი მზაობის გამოწვევა.	მისალმება, სიის ამოკითხვა, მოსწავლეთა ქცევის წესების შესხენება	მოსწავლეები ემზადებიან საგაკვეთილო პროცესისადმი.	სასწავლო პროცესისათვის მოსწავლეთა მზადყოფნა
აქტივობა N2-გაკვეთილის მიზნების, მოლოდინებისა და მოსალოდნელი შედეგების განსაზღვრა-10 წთ.			
მიზანი: მოსწავლეთა მოტივაცია-ციის ამაღლება, სასწავლო პროცესისადმი შემოქმედებითი მიდგომა.	მასწავლებელი აცნობს გაკვეთილის თემას, აცნობს მოსწავლეებს გაკვეთილის მიზნებსა და შეფასების კრიტერიუმებს. მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლების მიზნით მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს მეზობელი ჯგუფის ნამუშევრის განმავითარებელი შეფასების ბარათს. მოსწავლეები იხსენებენ საკუთარ პრეზენტაციებს მე-6 კლასიდან.	მოსწავლეები ყურადღებით უსმენენ მასწავლებელს და ემზადებიან საკუთარი ნამუშევრების წარსადგენად.	მოცემული გაკვეთილის პრიორიტეტების გამოკვეთა.
ბფაზა-შინაარსის რეალიზება აქტივობა N1- სამეცნიერო ტექსტის ინფორმაციის ცოდნის შემოწმება-25წთ.			
მიზანი:სამეცნიერო ტექსტის მახასიათებლების გახსენება და პრაქტიკულად გამოყენება განხილვის მიზნით.	მასწავლებელი სვამს კითხვებს:რას ნიშნავს ხელნაწერი წიგნი? 2. რას ნიშნავს „დედანი“? 3.როგორ გესმით გამოთქმა „წიგნებს თავისი ბედი აქვთ“? 4.რას ნიშნავს ციტიცია? 5. არის თუ არა გამოყენებული ტექსტში ციტატები? 6.რას ნიშნავს ოთხთავი? 7. სად იწახება ადიშის ოთხთავი? 8. რომელი საუკუნიდან გახდა ცნობილი ინფორმაცია ადიშის ოთხთავის შესახებ? 9.რატომ უკავშირდება ადიშის ოთხთავი გრიგოლ ხანძთელის სახელს? 10. ვინ არის სოფრონი? 11. რას ნიშნავს მომგებელი? 12. რა ინფორმაციას შეიცავდა ძველ ხელნაწერებში ანდერძ-მინაწერი? 13.რა ინფორმაციას შეიცავს ნიკოლაოს ჯუმათელის ანდერძ-მინაწერი? 14. რას ვარაუდობს აკადემიკოსი ელენე მეტრეველი? 15.რომელი საუკუნიდან იწახება ეს წიგნი სვანეთში?	მოსწავლეები პასუხობენ კითხვებს, მსჯელობენ, მოჰყავთ ციტატები ტექსტებიდან.	ცოდნის განმტკიცება , თანამშრომლობითი უნარის განვითარება.ვერბალური უნარების ჩამოყალიბება.

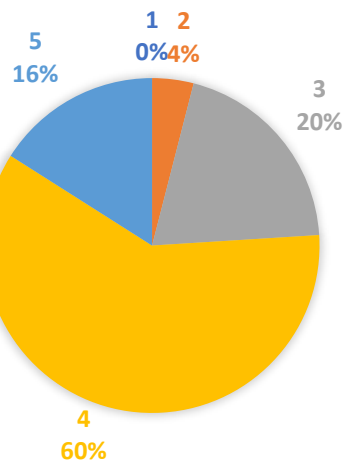
	16. ვის მიერაა გადაღებული ადიშის ოთხთავის ფოტოსურათები და როდის?		
აქტივობა N2. ახალი მასალის ახსნა აქტიური კითხვის მეთოდით (ჩანაწერები, მოსაზრებები, ფაქტები)შესავსები ბარათების დარიგება და ინსტრუქციის შეხსენება (5წთ)			
აქტივობა N3- ტექსტის დამუშავება ორ ეტაპად 30 წთ.			
მიზანი1: მოსწავლეებმა შეძლონ სამეცნიერო -პოპულარული ტექსტიდან ძირითადი ინფორმაციის ამოკრება- დახარისხება, საკუთარი მოსაზრებების ჩამოყალიბება. ხელნაწერი ტექსტის შექმნა.	მასწავლებელი ჯგუფებს აცნობს განმავითარებელი შეფასების კრიტერიუმებს და სთავაზობს მოსწავლეებს შეავსონ სქემები და თითოეულმა თანაკლასელმა შეავსოს თანაკლასელის ნამუშევარი. პერიოდულად ამოწმებს მოსწავლეთა მუშაობის მსვლელობას და დაფაზე წერს კითხვებს გაბმული თხრობისთვის. აძლევს 2 მოსწავლეს ბარათს ხელნაწერი ფურცლის შესავსებად.	ჯგუფი ერთობლივად განიხილავს დავალებას და შემდეგ ერთ-ერთი მოსწავლე წარადგენს პასუხს. დანარჩენები ავსებენ მოსწავლის პასუხებს.	განმტკიცდე ბა სამეცნიერო - პოპულარუ ლი ტექსტის თავისებურე ბების გათვალისწი ნების უნარი,აქტი ური კითხვის უნარი, ინფორმაციი ს მოძიება- დახარისხებ ის უნარი, მსჯელობისა და გაბმული თხრობის უნარი
აქტივობა N4-გრამატიკული მასალის დამუშავება(ჩართული)-25წთ			
აქტივობა N4- ჩართულის მნიშვნელობის გაცნობა ტექსტიდან ამოკრებილი მაგალითების საფუძველზე.	მასწავლებელი მოსწავლეებს თავაზობს ტექსტიდან ამოკრებილ ჩართულის მაგალითებს და მოსწავლეთა დახმარებით ხსნის ჩართულის მნიშვნელობას.	მოსწავლეები ასრულებენ მოცემულ სავარჯიშოს.	განმტკიცდე ბა სამეცნიერო- პოპულარუ ლი ტექსტეში მეცნიერის პოზიციის ამოცნობის უნარ- ჩვევები, საჭირო ფაქტების

			გამოკვეთის უნარი.
აქტივობა N5 -დოკუმენტური ვიდეოს ჩვენება,, ჯრუჭის სახარება“(15წთ) აქტივობა N5-საშინაო დავალების მიცემა (20წთ) დასწერად მცირე რეზიუმე ჯრუჭის ოთხთავზე (ტექსტები თხრობით)			
მიზანი: გამომუშავებული უნარების განმტკიცება.	მასწავლებელი უხსნის რეზიუმეს არსს და საშინაო დავალებად თავაზობს მოსწავლეებს მცირე რეზიუმეს დაწერას ჯრუჭის ოთხთავზე.		განმტკიცდე ბაზე ინფორმაციი ს დახარისხებ ის უნარ - ჩვევები და ჩართულის გამოყენების უნარები საკუთარი პოზიციის დაფიქსირებ ის მიზნით.
C ფაზა- რეფლექსია-10 წთ.			
მიზანი:შეფასება და თვითშეფასება.	მასწავლებელი თავაზობს მოსწავლეებს წინადადებაში ჩართული სიტყვებისა და გამოთქმების გამოყენებით შეაფასონ გაკვეთილი. სიტყვიერად გამოხატონ დამოკიდებულება მოსწავლის მიერ შესრულებული ხელნაწერისადმი და დატოვონ საკუთარი ავტოგრაფი.	მოსწავლეები გამოხატევენ საკუთარ დამოკიდებულებას გაკვეთილისადმი წინადადებაში ჩართული სიტყვებისა და გამოთქმების გამოყენებით. კედელზე აკრავენ ხელნაწერ ფურცელს ავტოგრაფებით.	შეფასებისა და დასკვნების გაკეთების უნარ- ჩვევების ჩამოყალიბე ბა.

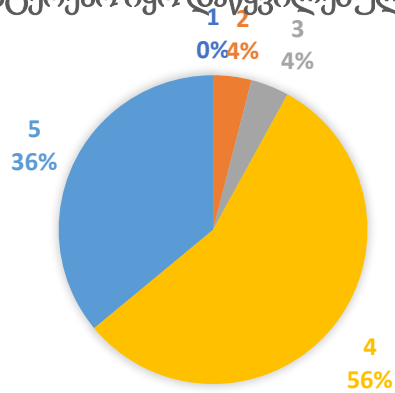
უნდა იყოს თუ არა სკოლაში დაწვეტილებული გაკვეთილები?(1. კი 2.არა)

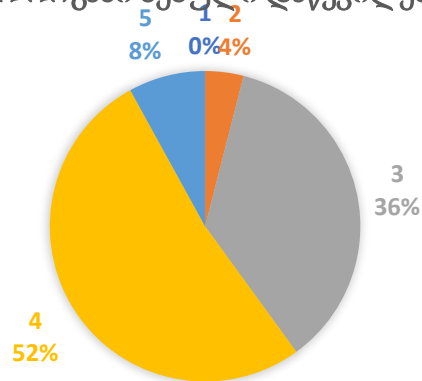
როგორ შეაფასებდი საკუთარ ჩართულობას დაწვეტილებულ გაკვეთილებზე?

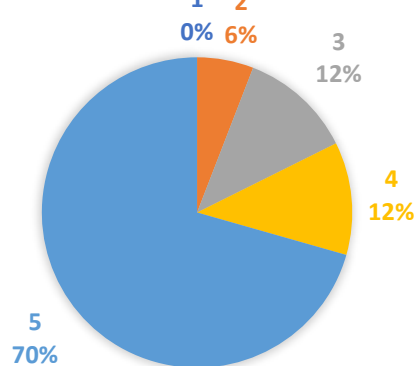
რამდენად საინტერესო იყო დაწვეტილებული გაკვეთილები?

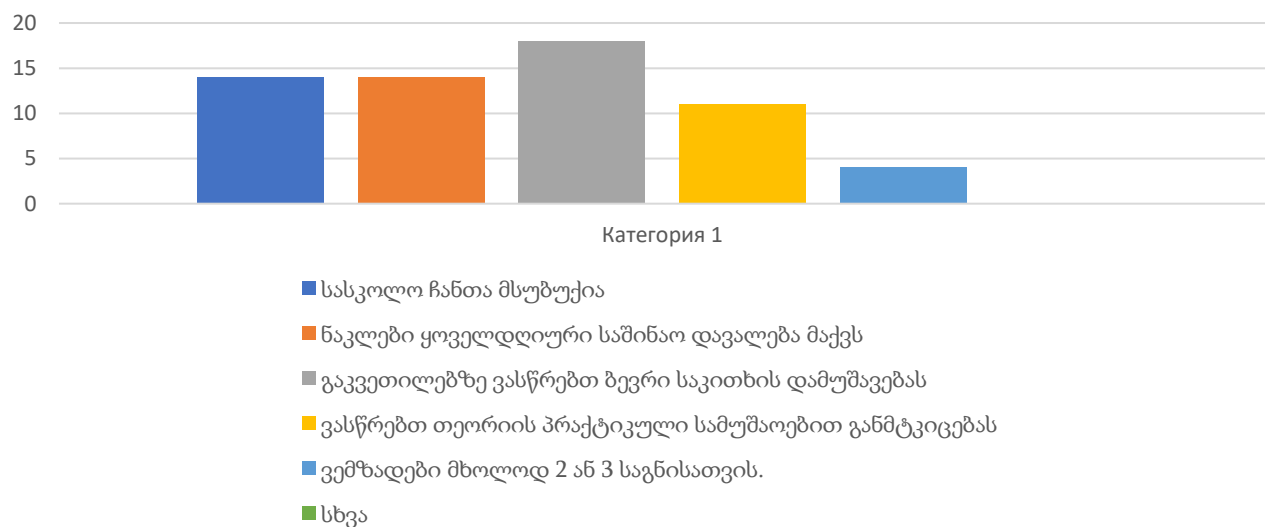
რამდენად კარგად იყო ორგანიზებული დაწყვილებული გაკვეთილები?

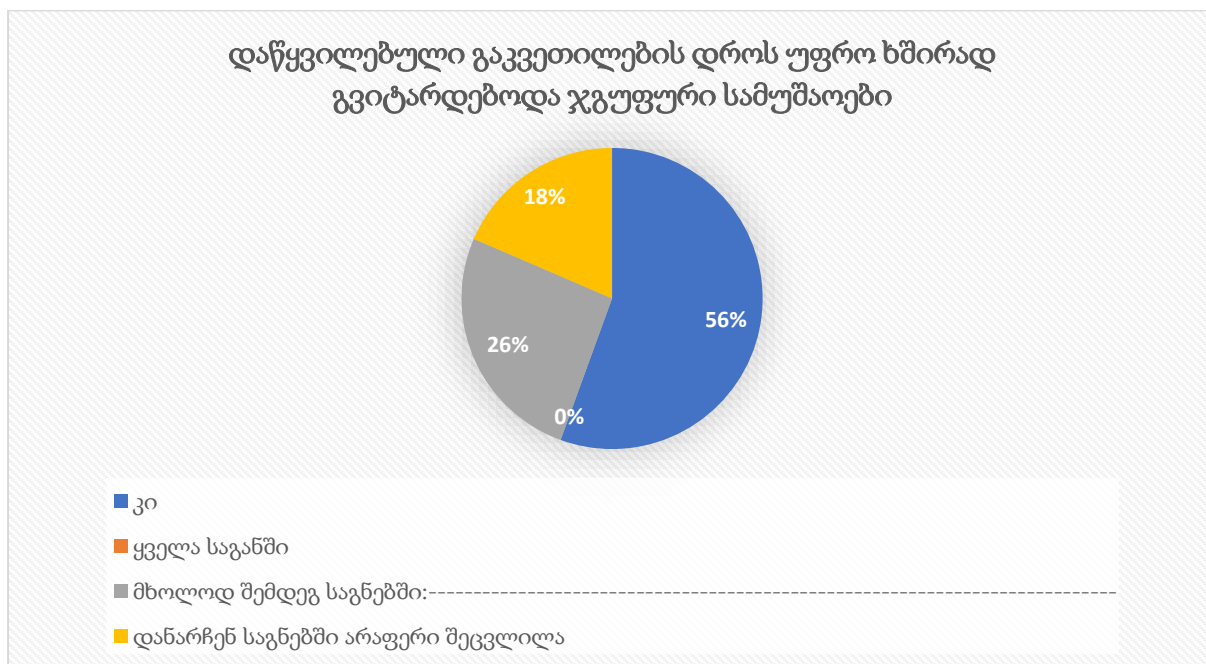
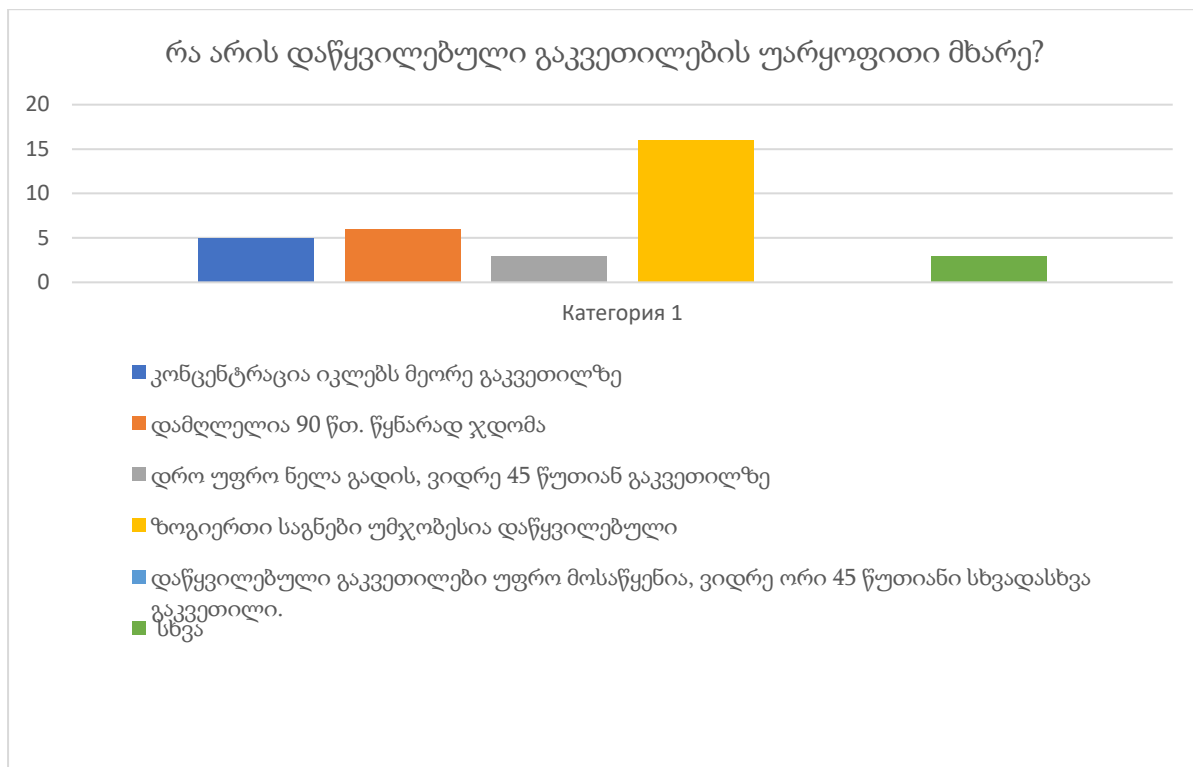

საგანმანათლებლო კუთხით რამდენად მდიდარი იყო დაწყვილებული გაკვეთილები?

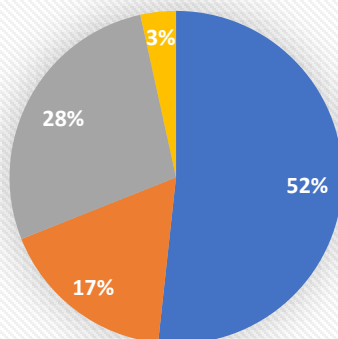

ჩემთვის დაწყვილებული გაკვეთილები კარგია, რადგან.....

დაწვეტილებული გაკვეთილების მსვლელობისას უფრო ხშირად გამოვიყენებდით ტექნიკას, სხვადასხვა აქტივობებს, ვიყავით აქტიურები

■ კი

■ ყველა საგანში

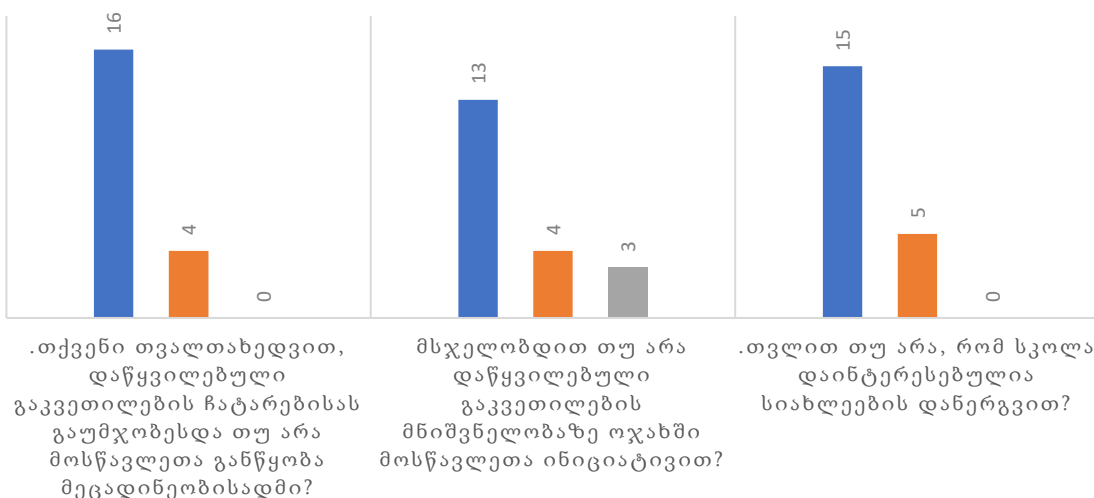
■ მხოლოდ შემდეგ საგნებში:

■ დანარჩენ საგნებში არაფერი შეცვლილა

დანართი N3

მშობლების პასუხები

■ კი ■ ცოტათი ■ არა

კითხვარი დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობის განსაზღვრისათვის

კითხვები მოსწავლეებისთვის.

მოგესალმებით! ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი მარინე ჭყონია ვატარებ კვლევას მე-9 კლასში მოსწავლეებისა და მასწავლებლებისთვის საგაკვეთილო მენეჯმენტის გაუმჯობესების მიზნით. თქვენი, როგორც მოსწავლის მონაწილეობა და მხარდაჭერა ძალიან მნიშვნელოვანია. თქვენგან მიღებული ინფორმაცია ანონიმურია.

გმადლობთ მხარდაჭერისთვის.

1. როგორ ფიქრობთ, უნდა იყოს თუ არა სკოლაში დაწყვილებული გაკვეთილები?

ა) კი; ბ) არა.

2. როგორ შეაფასებდი საკუთარ ჩართულობას დაწყვილებულ გაკვეთილებზე?

1	2	3	4	5

3. რამდენად საინტერესო იყო დაწყვილებული გაკვეთილები?

1	2	3	4	5

4. რამდენად კარგად იყო ორგანიზებული დაწყვილებული გაკვეთილები?

1	2	3	4	5

5. საგანმანათლებლო კუთხით რამდენად მდიდარი იყო გაკვეთილები?

1	2	3	4	5

6. თქვენი აზრით, რა უნდა გაუმჯობესდეს დაწყვილებული გაკვეთილების ჩატარებისას?

7. ჩემთვის დაწვეტილებული გაკვეთილები კარგია, რადგან.....

(შესაძლებელია რამდენიმე პასუხის შემოხაზვა)

ა) სასკოლო ჩანთა მსუბუქია

ბ) ნაკლები ყოველდღიური საშინაო დავალება მაქვს

გ) გაკვეთილებზე ვასწრებთ ბევრი საკითხის დამუშავებას

დ) ვასწრებთ თეორიის პრაქტიკული სამუშაოებით განმტკიცებას

ე) ვემზადები მხოლოდ 2 ან 3 საგნისათვის.

ვ) სხვა -----

8. თქვენი აზრით, რა არის დაწვეტილებული გაკვეთილების უარყოფითი მხარე?

(შესაძლებელია რამდენიმე პასუხის შემოხაზვა)

ა) კონცენტრაცია იკლებს მეორე გაკვეთილზე

ბ) დამღლელია 90 წთ. წყნარად ჯდომა

გ) დრო უფრო ნელა გადის, ვიდრე 45 წუთიან გაკვეთილზე

დ) ზოგიერთი საგნები უმჯობესია დაწვეტილებული

ე) დაწვეტილებული გაკვეთილები უფრო მოსაწყენია, ვიდრე ორი 45 წუთიანი სხვადასხვა გაკვეთილი.

ვ) სხვა -----

9. დაწვეტილებული გაკვეთილების დროს უფრო ხშირად გვიტარდებოდა ჯგუფური სამუშაოები

ა) კი

ბ) ყველა საგანში

გ) მხოლოდ შემდეგ საგნებში:-----

დ) დანარჩენ საგნებში არაფერი შეცვლილა

10. დაწვეტილებული გაკვეთილების მსვლელობისას უფრო ხშირად გამოვიყენებდით ტექნიკას, სხვადასხვა აქტივობებს, ვიყავით აქტიურები

ა) კი

ბ) ყველა საგანში

გ) მხოლოდ შემდეგ საგნებში:-----

დ)დანარჩენ საგნებში არაფერი შეცვლილა

კითხვები მშობლებისთვის

მოგესალმებით! ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი მარინე ჭყონია ვატარებ კვლევას მე-9 კლასში მოსწავლეებისა და მასწავლებლებისთვის საგაკვეთილო მენეჯმენტის გაუმჯობესების მიზნით. თქვენი, როგორც მშობლის მონაწილეობა და მხარდაჭერა ძალიან მნიშვნელოვანია .თქვენგან მიღებული ინფორმაცია ანონიმურია.

გმადლობთ მხარდაჭერისთვის.

1.თქვენი თვალთახედვით, დაწყვილებული გაკვეთილების ჩატარებისას გაუმჯობესდა თუ არა მოსწავლეთა განწყობა მეცადინეობისადმი?

კი	ცოტათი	არა

2.მსჯელობდით თუ არა დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობაზე ოჯახში მოსწავლეთა ინიციატივით?

კი	იშვიათად	არა

3.თვლით თუ არა, რომ სკოლა დაინტერესებულია სიახლეების დანერგვით?

კი	ცოტათი	არა

4. მოგაჩნიათ თუ არა, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები სწორედ ის სიახლეა სკოლაში, რომელიც აუცილებლად უნდა დაინერგოს?

ინტერვიუ მასწავლებლებთან

მოგესალმებით! ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი მარინე ჭყონია ვატარებ კვლევას მე-9 კლასში მოსწავლეებისა და მასწავლებლებისთვის საგაკვეთილო მენეჯმენტის გაუმჯობესების მიზნით. თქვენი, როგორც მასწავლებლის მონაწილეობა და მხარდაჭერა ძალიან მნიშვნელოვანია .თქვენგან მიღებული ინფორმაცია ანონიმურია.

გმადლობთ მხარდაჭერისთვის.

1.როგორ ფიქრობთ, უნდა იყოს თუ არა სკოლაში დაწყვილებული გაკვეთილები?

ა)კი; ბ) არა.

2.თქვენი აზრით, რომელი საფეხურზეა მიზანშეწონილი დაწყვილებული გაკვეთილების ჩატარება?

3.რა არის თქვენი აზრით, დაწყვილებული გაკვეთილების დადებითი მხარე?

4.რა არის თქვენი აზრით, დაწყვილებული გაკვეთილების უარყოფითი მხარე?

5. გეხმარებათ თუ არა დაწყვილებული გაკვეთილები ეროვნული სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევაში?

რეფლექსია

მასწავლებელი მარინე ჭყონია

ქ. ბათუმის N6 ფიზიკა-მათემატიკის საჯარო სკოლის მე-9 კლასში ჩავატარე კვლევა საკითხზე: „დაწყვილებული გაკვეთილების მნიშვნელობა ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებისას ეროვნული სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევაში“.

კვლევის მიზანი იყო დამედგინა უწყობდა თუ არა ხელს მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს მიზნების მიღწევაში დაწყვილებული გაკვეთილები, კომფორტული და საინტერესოა თუ არა გარემო მოსწავლეთათვის ასეთი ტიპის გაკვეთილებზე, დაეხმარება თუ არა სხვა საგნების მასწავლებლებს აღნიშნული კვლევა.

შედეგი საკმაოდ საინტერესო აღმოჩნდა და ჩავთვალე, რომ შეიძლებოდა გამეზიარებინა კოლეგებისთვის. საკუთარი შეხედულებები გავუზიარე ქართული ენისა და ლიტერატურის კათედრის წევრებს, ხოლო შემდეგ პრეზენტაციის სახით წარვადგინე პედაგოგიური საბჭოს სხდომაზე.

კვლევის საკითხზე მუშაობა დავიწყე 2017 წლის მარტიდან. ვინაიდან დამოუკიდებლად ამ ტიპის კვლევა ძნელად ჩასატარებელი იყო, რადგან ითხოვდა ცხრილის ცვლილებას, დახმარებისთვის მივმართე სკოლის ხელმძღვანელობას და მათი დახმარებით შევძელი კვლევის ორგანიზება. კვლევაში ჩაერთვნენ სხვა საგნის მასწავლებლებიც.

კვლევის შედეგების დასაზუსტებლად გამოვიყენე როგორც თვისობრივი, ასევე რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები. კითხვარები გათვალისწინებული იყო მოსწავლეებისა და მშობლებისთვის და მიზნად ისახავდა დაწყვილებული გაკვეთილებისადმი მათი დამოკიდებულების განსაზღვრას.

დაწყვილებულ გაკვეთილებზე, როგორც კითხვარების საფუძველზე ირკვევა, უფრო ხშირად ტარდებოდა ჯგუფური მეცადინეობები, გამოიყენებოდა ტექნიკური საშუალებები. მოსწავლეები კმაყოფილებას გამოთქვამდნენ, რომ ეძლეოდათ საშუალება შესწავლილი თეორიის პრაქტიკული სავარჯიშოებით განმტკიცებისა და სკოლაშივე ახერხებდნენ გაცილებით მეტი სავარჯიშოს გაკეთებას.

სწორედ კვლევის საფუძველზე განმიმტკიცდა აზრი, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები ნამდვილად მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად შესასწავლად, გრამატიკული მასალის

სავარჯიშოებით განსამტკიცებლად და ყველა იმ მიზნის გაცილებით ადვილად მისაღწევად, რომელიც ეროვნული სასწავლო გეგმით არის განსაზღვრული.

აგრეთვე შემიძლია აღვნიშნო, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები კარგ შედეგს მოგვცემს საშუალო საფეხურზე, არა მხოლოდ ქართული ენისა და ლიტერატურის შესასწავლად, თუმცა შეიძლება მხოლოდ იმ საგნების დაწყვილება, რომლებშიც ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულია 4 ან მეტი საგაკვეთილო საათი.

კითხვარების, მასწავლებელთა გამოკითხვისა და სკოლების მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში ჩატარებული გამოცდების შედეგების საფუძველზე შემიძლია დავასკვნა, რომ დაწყვილებული გაკვეთილები საჭიროა დაინერგოს საშუალო საფეხურზე. ვიმედოვნებ, მომავალ სასწავლო წელს ანალოგიური პრინციპით მუშაობის გაგრძელებას საშუალო საფეხურზე.